

Prof. Dr. Şükrü KIZILOT - Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ
Prof. Dr. Metin TAŞ - Prof. Dr. Recai DÖNMEZ

VERGİ HUKUKU

Görden Geçitilmiş ve Güncellenmiş 2. Baskı

YAKLAŞIM YAYINCILIK - 2007

İÇİNDEKİLER

BİRİNCİ BÖLÜM

VERGİ HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ

I- VERGİ HUKUKUNUN HUKUK BİLİMLİ İÇİNDEKİ YERİ	19
II- VERGİ HUKUKUNUN HUKUK DALLARIYLA İLİŞKİSİ	21
A- VERGİ HUKUKUNUN KAMU HUKUKU DALLARIYLA İLİŞKİSİ	21
1- Vergi Hukukunun Anayasa Hukukuya İlişkisi	21
2- Vergi Hukukunun İdare Hukukuya İlişkisi	22
3- Vergi Hukukunun Ceza Hukukuya İlişkisi	22
4- Yargılama Hukuklarıyla İlişkisi	23
5- Uluslararası Hukukla İlişkisi	23
B- VERGİ HUKUKUNUN ÖZEL HUKUK DALLARIYLA İLİŞKİSİ	24
III- VERGİ HUKUKUNA İLİŞKİN AYRIMLAR.....	27
A- GENEL VERGİ HUKUKU-ÖZEL VERGİ HUKUKU AYRIMI.....	27
B- MADDİ VERGİ HUKUKU-ŞEKLİ VERGİ HUKUKU AYRIMI.....	28
IV- VERGİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI.....	28
A- BAĞLAYICILIKLARINA GÖRE KAYNAKLAR	29
1. Bağlayıcı Kaynaklar	29
2- Bağlayıcı Olmayan Kaynaklar.....	47
B- ÜRETİLDİKLERİ DEVLET ORGANlarına GÖRE KAYNAKLAR.....	51
C- YAZILI OLUP OLMAMALARINA GÖRE KAYNAKLAR	51
V- VERGİ KANUNLARININ UYGULANMASI.....	52
A- VERGİ KANUNLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	52
1- Genel Olarak Kanunların Yer Bakımından Uygulanması	52
2- Vergi Kanunlarının Yer Bakımından Uygulanması	53
B- VERGİ KANUNLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	53
1- Kanunların Yürürlüğe Girmesi	53
2- Kanunların Yürürlükten Kalkması	55
C- VERGİ KANUNLARININ ANLAM BAKIMINDAN UYGULANMASI (YORUM)	58
1- Yorum Çeşitleri	58
2- Yorum Yöntemleri	60

3- Yorumda Kullanılan Mantık Kuralları	62
4- Vergi Hukukunda Yorum Kuralları	65
5- Ekonomik Yaklaşım	67
6- Hakimin Hukuk Yaratması ve Takdir Yetkisi	68
7- İdarenin Takdir Yetkisi.....	69
VI- VERGİLENDİRME YETKİSİ	71

İKİNCİ BÖLÜM

VERGİYE İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR

I- VERGİ KAVRAMI.....	73
II- VERGİNİN KONUSU.....	73
III- MÜKELLEF	74
IV- VERGİ SORUMLUSU.....	77
A- KAVRAM.....	77
B- VERGİ SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN AYIRIMLAR.....	78
1. Vergi Kesintisi Yapmaktan Kaynaklanan Sorumluluk	78
2. Kanuni Temsilden Kaynaklanan Sorumluluk	79
3. Başkalarının Vergi Ödevlerinden Kaynaklanan Sorumluluk.....	82
V- VERGİYİ DOĞURAN OLAY	86
VI- VERGİ HUKUKUNDA EHLİYET	88
VII- VERGİ HUKUKUNDA TEMSİL	89
A- KANUNİ TEMSİL	89
B- İRADI TEMSİL	90
VIII- ÖZEL SÖZLEŞMELER.....	91
IX- YASAK FAALİYETLER.....	93

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MÜKELLEFIN ÖDEVLERİ VE HAKLARI

I- MÜKELLEFIN ÖDEVLERİ	99
A- BİLDİRİME İLİŞKİN ÖDEVLER	99
1- İşe Başlamayı Bildirme.....	99
2- İşi Bırakmayı Bildirme	100
3- Değişikliklerin Bildirilmesi	101
B- BEYANNAME VERME ÖDEVİ	101
C- DEFTER TUTMA ÖDEVİ.....	102
D- KAYIT DÜZENİNE İLİŞKİN ÖDEVLER	104
1- Türk Harflerinin Kullanılması	104
2- Uluslararası Rakamlar Kullanılması.....	104
3- Değer Sistemi Olarak Türk Parası Kullanılması.....	104
4- Defter Tasdiklerinin Yaptırılması	104
5- Diğer Hususlar	106
E- BELGE DÜZENİNE İLİŞKİN ÖDEVLER.....	106
1- Fatura	106
2- Gider Pusulası.....	107
3- Müstahsil Makbuzu	107
4- Serbest Meslek Makbuzu	107
5- Perakende Satış Belgeleri	108
6- Sevk İrsaliyesi	108
7- Taşıma İrsaliyesi	109
8- Günlük Müşteri Listesi	109
9- Yolcu Listesi	109
10- Ücret Bordrosu	109
11- Haberleşme Evrakı	109
F- DEFTER VE BELGELERİ SAKLAMA VE İBRAZ ÖDEVLERİ	109
G- DİĞER ÖDEVLER.....	110
II- MÜKELLEF HAKLARI.....	110
A- MÜKELLEF HAKLARININ DAYANAKLARI VE AÇIKLANMASI	111
B- TÜRKİYE'DE MÜKELLEF HAKLARI	111
1- Genel Haklar	112
2- Özel Haklar	113

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

VERGİ İDARESİ

I- VERGİ İDARESİNİN GÖREVLERİ VE TEŞKİLAT YAPISI	115
A- MALİYE BAKANLIĞI'NIN GÖREVLERİ VE TEŞKİLAT YAPISI	115
B- VERGİ İDARESİ	116
1. Kuruluşu ve Teşkilatı.....	116
2. Gelir İdaresi Başkanlığının Görevleri	118
3. Vergi Dairesi Başkanlığının Görevleri	119
II- VERGİ İDARESİNİN DENETİM VE BİLGİ EDİNME YOLLARI	120
A- YOKLAMA YOLUYLA DENETİM VE BİLGİ EDİNME.....	121
B- İNCELEME YOLUYLA DENETİM VE BİLGİ EDİNME.....	122
1- Vergi İncelemesinin Amacı	122
2. İnceleme Yapmaya Yetkili Olanlar.....	123
3. İnceleme Zamanı	123
4. İnceleme Yeri	123
5. İncelemenin Gerçekleştirilmesi	124
6. İnceleme Raporu	124
C- ARAMA YOLUYLA BİLGİ EDİNME	125
D- BİLGİ TOPLAMA YOLUYLA BİLGİ EDİNME	126
1- Talep Üzerine Bilgi Alma	126
2- Sürekli Bilgi Alma	127

BEŞİNCİ BÖLÜM

VERGİLENDİRME SÜRECİ

I- İDARI İŞLEM AÇISINDAN VERGİLENDİRME İŞLEMİ.....	129
II- VERGİLENDİRME İŞLEMLERİ	131
A- VERGİNİN TARHI.....	132
1- Genel Olarak Tarh İşlemi.....	132
2- Tarh İşleminin Unsurları.....	133
3- Matrah	135
4- Oran.....	146

B- VERGİNİN TEBLİĞİ.....	147
1- Tebligatın Niteliği ve Önemi.....	148
2- Tarhiyatlar Karşısında Tebliğin Yeri.....	149
3- Tebliğ Usulleri	150
C- VERGİNİN TAHAKKUKU	156
1- Tahakkukun Niteliği.....	156
2- Tahakkuk ve Kesinleşme Arasındaki Fark	158
3- Tahakkukun Tahsile Bağlı Olması.....	159
D- VERGİNİN TAHSİLİ.....	160
E- VERGİ BORCUNU ORTADAN KALDIRAN HALLER	161
1. Ödeme.....	161
2- Takas.....	163
3. Af	165
4. Terkin (Silme)	165
5. Hataların Varlığı.....	167
6- Zamanaşımı	167
7- Vergiden Vazgeçme.....	171
8- Uzlaşma	171
9. Dava Açma.....	172

ALTINCI BÖLÜM

VERGİ HUKUKUNDAYA SÜRELER

I- SÜRELERİN ÇEŞİTLERİ	173
A- KANUNDA SINIRI BELİRLENMİŞ SÜRELER.....	173
B- KANUNDA SINIRI BELİRLENMEMİŞ SÜRELER	175
1- İdari Süreler.....	175
2- Yargısal Süreler.....	176
II- SÜRELERİN HESAPLANMASI	176
A- SÜRELERİN GÜN OLARAK HESAPLANMASI.....	176
B- SÜRELERİN HAFTA OLARAK HESAPLANMASI.....	177
C- SÜRELERİN AY OLARAK HESAPLANMASI.....	177
D- SÜRELERİN YIL OLARAK HESAPLANMASI.....	177

III- SÜRELERİN HESAPLAMASINA İLİŞKİN BAZI ESASLAR	177
IV- SÜRELERİN UZAMASI	178
A- MÜCBİR SEBEP	178
B- ZOR DURUM	180
C- ÖLÜM	181
D- DİĞER NEDENLER	182

YEDİNCİ BÖLÜM

DEĞERLEME VE AMORTİSMAN

I- İKTİSADI KİYMET DEĞERLERİ	184
A- DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ	184
B- İKTİSADI İŞLETMELERE DAHİL KİYMETLERİ DEĞERLEME	185
C- SERVETLERİ DEĞERLEME	189
II- ENFLASYON DÜZELTMESİ	191
III- AMORTİSMANLAR	192
A- MEVCUTLarda AMORTİSMAN	192
1- Amortisman Ayrılması Şartları	192
2- Amortisman Ayırma Yöntemleri	192
B- ARAZİDE AMORTİSMAN	194
C- MADENLERDE AMORTİSMAN	194
D- ALACAKLarda VE SERMAYEDE AMORTİSMAN	195
1- Değersiz Alacaklar	195
2- Şüpheli Alacaklar	195
3- Sermayenin İtfası	195
4- İlk Tesis ve Örgütlendirme Giderlerinin İtfası	195
5- Özel Maliyet Bedellerinin İtfası	195
6- Özel Haller	196

SEKİZİNCİ BÖLÜM
VERGİ SUÇ VE CEZALARI

I- SUÇ VE CEZA KAVRAMI.....	197
II- SUÇLARIN ÇEŞİTLERİ	197
III- VERGİ SUÇLARI	199
A- VERGİ SUÇU KAVRAMI	199
B- VERGİ SUÇU ÇEŞİTLERİ.....	200
1- İdari Vergi Suçları	200
2- Adli Vergi Suçları	220

DOKUZUNCU BÖLÜM
VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ ÇÖZÜMLENMESİ

I- UYUŞMAZLIK KAVRAMI VE VERGİ UYUŞMAZLIĞI	225
II- VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ İDARİ AŞAMADA ÇÖZÜMLENMESİ	225
A- GENEL AÇIKLAMA	225
B- İDARİ ÇÖZÜM YOLLARI.....	226
1- Hataların Düzeltilmesi.....	227
2. Cezalardada İndirim	228
3. Pişmanlık	229
4. Uzlaşma.....	230
III- VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ YARGI AŞAMASINDA ÇÖZÜMLENMESİ	233
A- GENEL AÇIKLAMA	233
B- VERGİ YARGISININ FONKSİYONLARI.....	234
1. Vergi Uyuşmazlıklarını Çözümleme Yönünden.....	234
2. Vergilemede Güvenliği Sağlama Yönünden	234
3. Düzenleme Yönünden.....	235
C- TÜRKİYE'DE VERGİ YARGISI	235
1. Vergi Mahkemeleri	235
2. Dava Açma Süreleri	238
3. Vergi Yargısında Süreler	242

4. Vergi Mahkemesine Başvuruda Dava Dilekçesi.....	244
5. Vergi Mahkemelerinin Dava Dilekçelerini İncelemesi.....	246
6. Davanın Görülmesi	248
7. Davanın Karara Bağlanması.....	248
8. Kararın Sonuçları	249
D- VERGİ MAHKEMESİ KARARLARINA KARŞI KANUN YOLLARI.....	249
1. Genel Açıklama	249
2. Bölge İdare Mahkemelerinde Vergi Uyuşmazlıklarının İtiraz Yoluyla Çözümlenmesi	250
3. Danıştay'da Vergi Uyuşmazlıklarının Temyiz Yoluyla Çözümlenmesi	255

ONUNCU BÖLÜM

VERGİ İCRA HUKUKU

I- GENEL OLARAK CEBİR İCRA HUKUKU KAVRAMI VE TEMEL İLKELER	261
II- VERGİ İCRA HUKUKU KAVRAMI VE VERGİ HUKUKU İÇİNDEKİ YERİ	263
A- TERMİNOLOJİ SORUNU	263
B- VERGİ İCRA HUKUKUNUN VERGİ HUKUKU İÇİNDEKİ YERİ	264
III- VERGİ İCRA HUKUKU İLE İCRA-İFLAS HUKUKUNUN KARŞILAŞTIRILMASI	265
IV- VERGİ İCRA ÖRGÜTÜ.....	267
V- KAMU ALACAĞI	268
A- KAVRAM.....	268
B- KAMU ALACAKLARI İLE ÖZEL HUKUKTAN DOĞAN ALACAKLARIN KARŞILAŞTIRILMASI	270
VI- KAMU ALACAĞININ ÖDENMEMESİNİN HUKUKİ SONUÇLARI.....	271
VII- GECİKME ZAMMI.....	272
A- GECİKME ZAMMININ HUKUKİ NİTELİĞİ	272
B- GECİKME ZAMMI İLE GECİKME FAİZİ ARASINDAKİ FARKLILIKLAR	272
C- GECİKME ZAMMI UYGULAMASINA KONU OLAN KAMU ALACAKLARI	273
D- GECİKME ZAMMI ORANI	274
E- GECİKME ZAMMININ HESAPLANMASI	274
F- GECİKME ZAMMI UYGULAMA SÜRESİ	275
G- KÖYLERDE GECİKME ZAMMI UYGULAMASI	275
VIII- KAMU ALACAKLARININ CEBİR İCRA YOLUYLA TAHSİLİ	276
IX- HACİZ YOLU İLE TAKİP	276
A- ÖDEME EMRİNİN NİTELİĞİ VE İÇERİĞİ	276

B- ÖDEME EMRİNE KARŞI DAVA AÇILMASI	277
C- MAL BİLDİRİMİ.....	278
D- HACİZ UYGULAMASI	279
E- SATIŞ VE PARAYA ÇEVİRME.....	281
1- Menkul Malların Satışı	281
2- Gayrimenkul Malların Satışı	281
F- ACİZ HALİ.....	282
X. KAMU ALACAĞININ KORUNMASI.....	282
A- TEMİNAT İSTENMESİ.....	283
B- İHTİYATı HACİZ	284
C- İHTİYATı TAHAKKUK	286
D- YURT DIŞINA ÇIKIŞ YASAĞI.....	287
E- DİĞER KORUMA ÖNLEMLERİ.....	288

ONBİRİNCİ BÖLÜM

ULUSLARARASI VERGİ HUKUKU

I- ULUSLARARASI VERGİ HUKUKUNUN TANIMI	289
II- ULUSLARARASI VERGİ HUKUKUNUN KAPSAMI	290
A- ÇİFTE VERGİLENDİRME.....	290
1- Uluslararası Hukuk İlkeleri Çerçeveşinde Vergilendirme Yetkisi	290
2- Uluslararası Vergi Hukuku Açısından Vergileme Yetkisi	291
3- Çifte Vergilendirmenin Ortadan Kaldırılması	295
B- ULUSLARARASI VERGİDEN KAÇINMA VE VERGİ KAÇAKÇILIĞI.....	302
1- Genel Açıklama	302
2- Vergi Rekabeti	305
3- Transfer Fiyatlaması.....	308
4- Vergi Cennetleri	310
5- Üs Şirketler ve Kanal Şirketler.....	314
C- ÜLKELER ARASI VERGİ UYUMLAŞTIRMASI	315
1- Genel Açıklama	315
2- Dolayız Vergilerde Uyumlaştırma.....	317
3- Dolaylı Vergilerde Uyumlaştırma.....	318
KAYNAKÇA	321